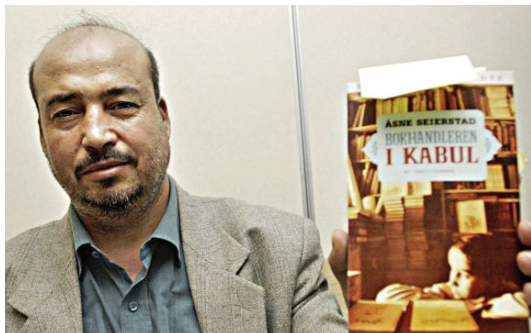
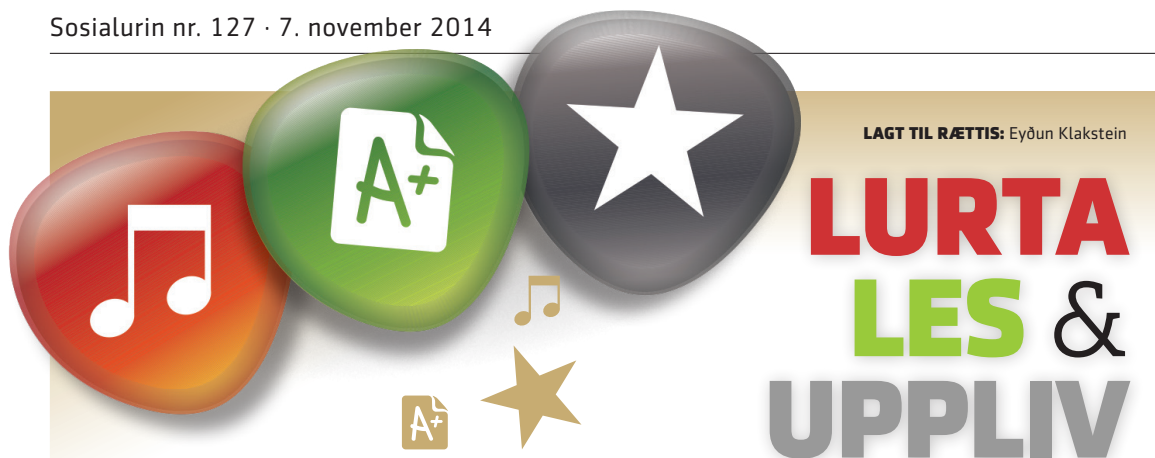
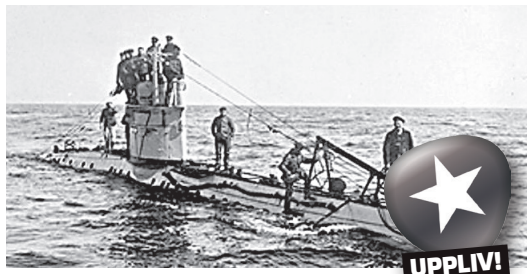

Nýtt rættarmál ímóti Seierstad

Norska Asne Seierstad, sum herfyri vitjaði í Føroyum, er nú enn einaferð kravd eftir endurgjaldi fyri bókinu Bokhandlaren í Kabul. Seierstad búði hjá familju í kabul, sum hon brúkti sum íblástur til sín bestseljara. Hetta visti familjan einki um, og konan í húsini hevur áður kravt Seierstad eftir endurgjaldi, men tapti rættarmálið. Nú er tað maðurin í húsini, sum vil hava endurgjald fyri at verða nevndur í bókini.

Fyrri heimsbardagi á skjalasavni

Leygardagin er norðurlendskur skjalasavnsdagur, og í tí sambandi hevur Landsskjalasavnið opið hús millum kl. 14 og 18. Í ár eru liðin 100 ár síðani fyrra veraldarkriggj byrjaði. Hóast Føroyar ikki vóru beinleiðis partur, so hevði hetta tó stóra ávirkan á gerandisdagin í Føroyum. Á vári og sumri í 1917 søktu týskir kavbátar níggu føroysk skip. Skjøl og savnindi, ið hava samband við hesar hendingar, verða at siggja á Skjalasavnsdegnum og klokkan 15 hevur Hans Andrias Sølvará, søgufrøðingur, áhugaverda framløgu.

Gentan úr Detroit

Miðskeiðis í 1970'unum var hon eitt stórt og heitt navn millum ungdómin – ikki minst menninar. Nú verður hon helst bólkað meira saman við Bonnie Tyler og Smokie á onkrari tónleikaligari síðugøtu. Suzi Quatro hevði eina veruliga rockrødd, sum var drívmeigin í sanginum, ið komu á hitlistarnar í 70'unum. Í nýggja fløgupakkanum eru fyra fløgur, sum umboða fyra ymisk áratíggju, har Suzi Quatro hevur verið virkin. Onkrar av upptøkunum eru elligamlar og ókendar, aðrar eru nýggjar og ikki áður útgivnar. The Girl From Detroit City kallast nýggja afturlítandi fløgupakkin.

Qvortrup vil ikki biðja um umbering

Tað var ein gøla av teimum stóru, tá ið tað kom fram, at danska blaðið Se & Hør hevði misnýtt loyniligar upplýsingar um brúk av kredittkortum fyri at skriva søgur um kend fólk í Danmark. Eitt nú høvdu tey umvegis keldur hjá IBM avlasið gjaldskort hjá eitt nú forsætisráðharranum og kongaligum. Blaðstjórin ein part av tíðini, hetta var gjørt, var Henrik Qvortrup, og hann vil ikki biðja um umbering fyri tað, sum blaðið gjørdi. Hann sigur hinvegin, at hevði hann fingið kjansin aftur, hevði hann gjørt tað sama.

Tann fremm- andi

Mersault livir eitt smákeðiligt liv og tykist líkaglaður við tað mesta – eisini við at mamma hansara doyr. Dagin eftir hittir hann eina kvinnu, sum hann fær eitt forhold til, og hann hjálpir eisini alfonsinum Raymond við ymiskum. Hetta er byrjanin til órógv og dramatikk í lívinum hjá Mersault, sum endar við at drepa ein mann. Skaldsøgan *Tann fremm- andi* er gjøgnumbrotið hjá franska rithøvundanum Albert Camus. Ein søga, ið noyðir teg at hugsa um lívið.

UMAFTURAFTURUM HØGNI DJURHUUS

Móðurmálsviðursløn 2012

Hart móti hørðum

Nú noyðist onkur at steðga hasum yvirganginum hjá skúlabørnum.

Foreldrini gera tað ikki. Tí noyðast lærararnir at gera, og tað upp á gamla mátan, hart móti hørðum.

Allur hasin frøðingalogapedagakkikkurin kann bara brúkast á feysbukkuni.

Lærarin misti rættin at sláa aftur í onkrari humaniterari manna-rættindalóg fyri árum síðani.

Men revsilógin er framvegis grundað á veruleikan. Og hon er tibetur galdandi – enn. Revsilógin loyvir neyðverju, sjálvverju, nødværge, tí okkara revsilóg er sjálvandi donsk.

So tá børnini sláa læraran í búkin, tey røkka ikki hægri, ella sparka hann á skinnabeinið, er bara eittans at gera, svara aftur, nevan á kjaftin. Og heim til foreldrini í langa frikorterinum og geva teimum nevan á kjaftin eisini.

Kanska rúka onkrar barnatenn, men hvat so? Børn sleppa ókeypis til tannlækna, í skúlatíðini.

Børnini kunnu síðani kæra sína neyð til Barnaumboðsmannin á Løgtingsins Bummfallera.fo.

Sjálvandi skulu børn hava síni rættindi í friði. Tað sigur ST, sum hartaði Føroyar fyri ikki at loyva skúlabørnum at fremja harðskap í skúlatíðini. So tað sleppa tey nú.

Lærarin kann verja seg við mótálopi, sum er besta verjan, og vísa til revsilógina, tá foreldrini kæra.

Summi vilja støðugt og áhaldandi hava, at vit føroyingar yvirtaka verjumál. Danir verja okkum ikki nóg væl (móti hvørjum, skúlabørnum?).

Kríggi er brostið á í fólkaskúlanum um rættindi smáu borgaranna, borgarakríggi beint á.

Hatta við at fleingja børn er burturoldað og primitivt, ómentað og heldur ikki akademiskt. Og nú eitur tað spanking.

Men lærarar eiga fyri tað at sleppa at verja seg, fyrr var illa. Teir eiga bara at ansa eftir ikki at sláa fyrst, tí tað er forboðið sam-

bært lóg, eisini revsilógini.

Og so handan væl tugda um at venda tí, sum slær, hin vangan ”men um onkur slær teg undir høgra vanga, tá vend honum hin eisini.” Matt...og so onkur tøl. Eisini burturoldað misskiljing. Bara hetta: vend honum...honum. Heldur ikki tá brúktu kvinnur harðskap. Ella vóru ongar kvinnur tá.

Í skúlunum sláa genturnar ikki. Tær brúka aðrar bardagasnildir, men tær røkka ikki upp at royta. Psykiskur terror, sálarligur yvirgangur, happing, rigga eisini væl.

Skúlin kann tó ongum uttan sær sjálvum geva skyldina fyri, at stóðan er vorðin sum hon er. Skúlin dugur ikki longur at ala upp børn. Tað er burturvið at krevja, at foreldrini gera tað. Tey hava so nógv annað at gera og hugsa um. Foreldrini lata samfelagnum skatt. Aftur fyri hava tey fullan rætt at krevja, at samfelagið loftar børnunum og ikki missir tey aftur. Gevur teimum kvalitetstíð. Og har svikur skúlin so illa, at tey neyðars børn blíva ørkymlað. Tey gerast so liðandi av liðingini so ørkymlað, at tey eftir háltv skúlaár í fyrsta flokki duga ikki at siggja onnur ráð enn at leggja á læraran. Lærarin eigur sjálvandi at sleppa at svara, hóast tað gamla í skúlunum var, at lærarin spurdi og næmingurin svaraði.

Nú svara børnini, tá lærarin spyr: skuldi tú spyrja frá nøkrum?

Ikki ber til klaga um foreldur til Bumm.fo. Børnini vita neyvan heldur, hvussu foreldrini hjá teimum eita.

Eingin skal siga teimum smáu borgaranum, hvar í skúlastovuni, skápið eigur at liggja, áðrenn skáphurðin verður sparkað inn, og yvirgangskroppar koma bóltandi úr skápinum.

Hjá nonnunum fingur vit ein kross á talvuna fyri hvønn tíma, vit kláraðu at sita við krossaðum hondum og halda kjaft.

Og vit vóru bara apatisk, tá vit fingur ein lúsing frá teimum hvítu í Svartaskúla.